

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksestä laiksi eräiden maatalouden alaan kuuluvien lakien kumoamisesta

Eduskunta on 8 päivänä syyskuuta 1994 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 145.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina maatalousneuvos Esko Juvonen, maatalousneuvos Heimo Hanhilahti, maatalousneuvos Seppo Hassinen, maatalousneuvos Olli Rekola, vanhempi hallitussihteeri Esko Laurila, kansainvälisten asioiden avustaja Juha Kärkkäinen, ylitarkastaja Hilikka Hakatie, vs. ylitarkastaja Olli-Pekka Peltomäki, esittelijä Pekka Sandholm, erikoissuunnittelija Seija Ahonen ja suunnittelija Tapani Sirviö maa- ja metsätalousministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Elina Selinheimo valtiovarainministeriöstä, vs. hallitusneuvos Elise Pekkala kauppa- ja teollisuusministeriöstä, lainsäädäntösihteeri Pekka Aalto oikeusministeriöstä, ylitarkastaja Terttu Melvasalo ympäristöministeriöstä, osastonjohtaja Markku Suojanen, jaostopäällikkö Timo Mikkilä, jaostopäällikkö Johannes Ijas, jaostopäällikkö Olavi Lindstedt ja kylvösiemenasiamies Juha Ruippo Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, puheenjohtaja Ola Rosendahl ja sihteeri Tage Ginström Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, ylitarkastaja Pirkko Kovanen tullilaitoksesta, maakunta-agronomi Henry Lindström Ahvenanmaan maakuntahallituksesta, piiripäällikkö Sirkka Laakia Turun maaseutuelinkeinopiiristä, piiripäällikkö Sakari Ängeslevä Etelä-Pohjanmaan maaseutuelinkeinopiiristä, apulaispiiripäällikkö Vilho Takamäki Uudenmaan maaseutuelinkeinopiiristä, johtaja Jorma Kumpulainen Maatalouden tutkimuskeskuksesta, johtaja Ritva Huttunen Valtion viljavarastosta, varatoimitusjohtaja Matti Hannula, johtaja Antero Leino ja ulkomaankauppapäällikkö Lea Lastikka Elin-
tarviketeollisuusliitosta, pääsihteeri Leena Simo-
nen Suomen kuluttajaliitosta, toiminnanjohtaja Jarmo Sipilä Suomen siipikarjaliitosta, toimin-
nanjohtaja Pekka Terhemaa Luonnonmukaisen
Viljelyn Liitosta, koulutus­päällikkö Tuomas Per-

heentupa ja luomukonsulentti Kirsti Salo Suomen 4 H-liitosta, luomutuotannon kehityspäällikkö Kaarlo Kinnunen edustaen Maaseutukeskusten Liittoa ja Svenska lantbrukssällskapens förbundia, puheenjohtaja Marja-Liisa Ylitalo ja jäsen Risto Salminen Sikatalouskerhojen työvaliokunnasta, Lounais-Suomen Osuusteurastamon hankintajohtaja Juha Ruohola ja Broilertalo Oy:n toimitusjohtaja Matti Perkonoja edustaen LSO-konsernia, lakimies Vesa Silaskivi Valio Oy:stä, toimitusjohtaja Seppo Paatelainen Lihapolar Oy:stä, toimitusjohtaja Juhani Kuusisto Sucros Oy:stä, viestintäjohtaja Esko Lindstedt Cultor Oy:stä, varatoimitusjohtaja Matti Suokas Suomen Sokeri Oy:stä, johtaja Anssi Aapola Raison Yhtymästä, kaupallinen johtaja Pentti Karri Mildola Oy:stä, Maatalouskeskon johtaja Kimmo Vilppula Kesko Oy:stä, toimitusjohtaja Jussi Kotipelto Suomen Vilja Oy:stä ja tuotantopäällikkö Teuvo Pollari Oy Alko Ab:n Koskenkorvan teollisuusyksiköstä.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan Suomen Euroopan unioniin (EU) liittymisen johdosta säädettäväksi laki eräiden maatalouden alaan kuuluvien lakien kumoamisesta. Suomen EU-jäsenyyden vuoksi 19 Suomen voimassa olevaan maataloustuotteiden markkinajärjestelmään, tuontiin ja vientiin sekä tuki- ja tuotannonohjaustoimenpiteisiin liittyvää lakia ehdotetaan kumottavaksi. Kumottavaksi ehdotettavat lait koskevat muun muassa maataloustuotteiden markkinajärjestelmää, tuontimaksu-, valmistevero- ja hinnanerokorvausjärjestelmiä, kotieläintuotantoa säänteleviä lupa- ja kiintiöjärjestelmiä, vientikustannusmaksujärjestelmiä, maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain mukaisia toimenpiteitä, pellonraivausta sekä erikoiskasvilakeja. Kumottavaksi ehdotetun lainsäädännön korvaisivat Suomessa jäsenyystilantees-

sa voimaan tulevat Euroopan yhteisöjen (EY) maatalouden markkinajärjestelmiä koskevat asetukset.

Lakien kumoaminen edellyttää eräitä siirtymäjärjestelyjä, jotka koskevat lähinnä sellaisten maksujen perimistä tai palkkioiden, tukien ja korvausten maksamista, joiden maksuperuste on syntynyt ennen lakien kumoamista. Nämä siirtymäjärjestelyt koskevat vientikustannusmaksulakeja, erikoiskasvilakeja, maataloustuotteiden markkinajärjestelmää ja hinnanerokorvausjärjestelmää sekä nurmikasvien kylvösiemenhuollon turvaamisesta annettua lakia (566/86). Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi muun muassa Suomen voimassa olevien maidon tuotantokiintiöiden ja niiden määräytymistä koskevien säännösten soveltamisesta 31 päivään maaliskuuta 1995 sekä eräistä tuontimaksujen ja valmisteverojen perimiseen liittyvistä siirtymäjärjestelyistä. Maataloustuotteiden markkinajärjestelmän osalta lakiin ehdotetaan otettavaksi lisäksi säännökset maataloustuottajien markkinointiosuuden tasaamisesta vuoden 1996 loppuun mennessä.

Esityksessä on selostettu Suomen ja EY:n maatalouspolitiikan tavoitteita ja niiden toteuttamiseksi käytettäviä keinoja sekä kumottavaksi ehdotettavaa ja sen sijaan tulevaa EY:n lainsäädäntöä. EY:n järjestelmien yksityiskohtien osalta esityksessä on viitattu eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 135), jäljempänä EU-esitys, josta myös maa- ja metsätalousvaliokunta tulee antamaan lausuntonsa.

Esitys liittyy Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa. Tarkoituksena on, että esitykseen sisältyvä lakiehdotus tulisi voimaan samanaikaisesti jäsenyyden kanssa. Lain voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella. Esitys liittyy lisäksi valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä

Hallituksen esityksen mukaan EY:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita ovat maatalouden tuottavuuden lisääminen, maatalousväestön kohtuullinen elintaso, markkinoiden vakauttaminen, elintarvikehuollon turvaaminen sekä kohtuulliset kuluttajahinnat. EY:lle on annettu

yksinomainen toimivalta näiden tavoitteiden toteuttamiseksi. Jäsenvaltiot eivät voi noudattaa kansallista maatalouspolitiikkaa. Järjestelmä jakaantuu rakennepolitiikkaan sekä eri tuoteryhmien markkinajärjestelmiin perustuvaan hinta- ja markkinapolitiikkaan. Markkinajärjestelmiä on 19. Ne rakentuvat pääosin samoille periaatteille: yhteiseen hintajärjestelmään, rajasuojaan, vientitukeen sekä erilaisiin tuki- ja tuotannonohjausjärjestelmiin. Muita kuin asianomaisen markkinajärjestelmän mukaisia toimenpiteitä ei voida ottaa käyttöön.

Valiokunta toteaa, että yhteisön maatalouspolitiikan yleiset tavoitteet ja keinot vastaavat pääosin Suomen maatalouspolitiikan tavoitteita ja keinoja. Merkittävimmät erot liittyvät omavaraisuuskysymyksiin ja rajasuojan toteuttamiseen. Suomessa maataloustuotteiden hintojen ja markkinoiden sääntely perustuu nyt kumottavaksi ehdotettavaan lainsäädäntöön, jonka jäsenytilanteessa korvaisivat EY:n markkinajärjestelmät.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yhteisön markkinajärjestelmiin siirtyminen ei aiheuttaisi hallinnollisesti kovin suuria vaikeuksia. Eräitä uusia järjestelmiä joudutaan kuitenkin perustamaan muun muassa interventio toimintaa, vientiä, emolehmpalkkio- ja uuhikiintiöitä sekä maidon suoramyyntiä varten.

Valiokunta toteaa, että esitykseen sisältyvien lakien kumoaminen kytkeytyy kiinteästi Suomen mahdolliseen EU-jäsenyyteen. Eräät kumottavaksi ehdotettavat lait ovat kuitenkin sellaisia, että niiden kumoaminen olisi tarkoituksenmukaista Suomen EU-jäsenyydestä riippumatta. Tällaisia lakeja ovat laki kotimaassa tuotetun pellavan ja hampun hintojen vakauttamisesta (1040/43), laki kananmunien haudontojen rajoittamisesta (303/77) sekä laki siipikarjan siitoseläinten pidon ja munien haudontojen sekä poikasten kasvattamisen, myymisen ja välittämisen harjoittamisesta (302/77). Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lait ovat joko vanhentuneita tai niiden soveltaminen on muutoin käynyt käytännössä tarpeettomaksi.

Yksityiskohtaiset kannanotot

Maidon kiintiöjärjestelmä

Maidontuotantoa ohjataan EY:ssä kiintiöjärjestelmällä, jossa kullekin jäsenvaltiolle on myönnetty maakohtaiset kiintiöt sekä meijeriin

toimitetulle maidolle että suoraan tilalta myydylle maidolle. Kiintiön ylityksestä maksetaan kiintiömaksua. Kiintiöhallinnon järjestäminen on jätetty jäsenvaltioiden kansalliseen toimivaltaan.

Eduskunnan käsiteltävänä olevan EU-esityksen mukaan Suomen meijerimaitokiintiöksi on jäsenyysneuvotteluissa sovittu 2 342 miljoonaa kiloa ja tilojen suoramyyntikiintiöksi 10 miljoonaa kiloa. Meijerimaitokiintiötä saadaan lisäksi korottaa yhteensä 200 miljoonalla kilolla. Tämä lisäkiintiö tulee varata sellaisille tällä hetkellä maidontuotannosta tilapäisesti poissa oleville tuottajille, joiden oikeuteen tuotannon uudelleen aloittamiseen liittymissopimus vaikuttaa (niin sanotun maitobonussopimuksen tehneet tuottajat).

Saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että neuvotteluissa sovittu Suomen meijerimaitokiintiö jää alle Suomen nykyisen tuotannon tason ja tuotantokiintiöiden yhteismäärän. Tämä johtaa käytännössä siihen, että Suomen nykyisiä tilakohtaisia tuotantokiintiöitä joudutaan kansallisin toimenpitein sopeuttamaan. Valiokunnalle esitetyissä asiantuntijalausunnoissa sopeuttamisvaihtoehtoina on tuotu esiin muun muassa kiintiöiden leikkaaminen sekä vapaaehtoiset sopimusjärjestelyt. Valiokunta korostaa sopeuttamistoimien toteuttamista siten, että ne mahdollisimman hyvin turvaavat maidontuotannon alkanen rakennekehityksen. Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä liittymissopimuksessa sovitun 200 miljoonan kilon lisäkiintiön hyödyntämistä mahdollisimman tehokkaasti.

Edellä olevaan viitaten valiokunta toteaa, että maitokiintiöjärjestelmän mukaisilla tilakohtaisilla kiintiöillä ja muilla kansallisilla järjestelyillä on keskeinen vaikutus maidontuotantoa harjoittavien elinkeinonharjoittajien oikeuksiin sekä maidontuotannon rakenteeseen.

Tämän vuoksi valiokunta edellyttää, että kiintiöiden määräytymisen perusteista ja muista elinkeinonharjoittajien tuotanto-oikeuksiin olennaisesti vaikuttavista seikoista säädetään jäsenyystilanteessa lain tasolla.

Kotieläinlupajärjestelmä

Hallituksen EU-esityksen mukaan Suomi saa jäsenyysneuvottelujen tuloksena viiden vuoden

ajan mahdollisen jäsenyyden alkamisesta tukea sika- ja siipikarja-alan investointeja edellyttäen, että kokonaistuotannon taso näillä aloilla ei kasva. Kotieläinlupajärjestelmän kumoamisen jälkeen valiokunta pitää tärkeänä sitä, että tuotannon pysyttämisestä nykytasolla huolehditaan muilla toimenpiteillä.

Valiokunta edellyttääkin, että tukiehdoilla ja vastaavilla toimenpiteillä huolehditaan siitä, että siirtymävaihe näillä aloilla tapahtuu hallitusti, tuotannon rakennetta parantaen, ja että kokonaistuotannon määrä ei nykyisestä kasva.

Erikoiskasvilait

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kumottavien erikoiskasvilakien mukaiset vuoden 1994 tuotantoon kohdistuvat tuet on tarkoitus maksaa kuluvan vuoden aikana lisätalousarvioon otettavilla määrärahoilla.

Maataloustuotteiden markkinajärjestelmä

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotukseen sisältyvien maataloustuotteiden markkinajärjestelmää koskevien siirtymäsäännösten mukaan kumottavaksi ehdotettua lakia voitaisiin jo sovitujen tukien ja järjestelyjen lisäksi soveltaa viljelijöille vuonna 1995 maksettaviin maatilavarastojen arvonalennuskorvauksiin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan näistä korvauksista on tarkoitus sopia kuluvan vuoden aikana sitten, kun arvonalennuksen korvaamiseen liittyvistä yleisistä periaatteista on päästy sopimukseen EU:n komission kanssa. Valiokunta pitää järjestelyä tarkoituksenmukaisena, koska muussa tapauksessa varastojen arvonalennuskorvauksista jouduttaisiin säättämään erikseen.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä sellaisenaan.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muutamattomana.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Kalli, Koisti-

nen, Lahikainen, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki (osittain), Saastamoinen ja Westerland sekä varajäsenet Björkenheim ja Savela.
